Participatieverordening gemeente Overbetuwe 2026

1. Waar gaat deze verordening over?

Deze verordening gaat over samenwerking tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en organisaties. Het kan gaan om plannen van de gemeente, maar ook om ideeën uit de samenleving.

Met deze regels willen we:

- duidelijk maken wanneer en hoe mensen kunnen meedoen;
- duidelijk maken wanneer inwoners of organisaties een gemeentelijke taak kunnen overnemen via het uitdaagrecht;
- de samenwerking tussen gemeente en samenleving versterken;
- betere besluiten en beter beleid maken;
- het draagvlak voor beleid en de lokale democratie versterken.

2. Wat betekenen de belangrijkste woorden?

Beleid: Een aanpak, project, programma of plan waarmee de gemeente een doel wil bereiken.

Bestuursorgaan: De gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester. Welk bestuursorgaan aan zet is, hangt af van het onderwerp.

Inspraak: De mogelijkheid om een mening over gemeentelijk beleid te geven volgens artikel 150, tweede lid, van de Gemeentewet.

Inwonersparticipatie: De gemeente neemt het initiatief en vraagt inwoners, ondernemers en organisaties om mee te denken, mee te werken of mee te beslissen over beleid.

Maatschappelijke partijen: Bijvoorbeeld verenigingen, stichtingen, buurtcomités, sociale ondernemingen en andere organisaties die actief bijdragen aan de samenleving in Overbetuwe.

Ondernemers: Bedrijven en instellingen die in de gemeente zijn gevestigd of vooral binnen de gemeente actief zijn.

Overheidsparticipatie: Een inwoner of organisatie neemt het initiatief en vraagt de gemeente om mee te doen. Het uitdaagrecht valt hier ook onder.

Participatie: Alle vormen van samenwerking tussen de gemeente en inwoners of organisaties.

Uitdaagrecht: Inwoners of organisaties kunnen voorstellen om de uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen, zoals bedoeld in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet.

3. Wanneer organiseert de gemeente participatie?

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders bepaalt of inwoners kunnen meedoen. Wie dit bepaalt, hangt af van het onderwerp. Bij de omgevingsvisie, het omgevingsplan en

programma's onder de Omgevingswet past de gemeente deze verordening zo veel mogelijk toe. Ook houdt zij rekening met de wettelijke motiveringsplicht uit het Omgevingsbesluit.

Soms kunnen inwoners niet meedoen. Er is geen participatie als:

- het gaat om een lopende uitvoering of evaluatie, of om een kleine wijziging daarvan;
- de wet participatie uitsluit;
- een besluit zo dringend is dat wachten op participatie niet mogelijk is;
- de bescherming van kwetsbare groepen zwaarder moet wegen;
- de gemeente regels van een hogere overheid moet uitvoeren en zelf vrijwel geen keuzes kan maken;
- het gaat om interne organisatorische zaken van de gemeente;
- het gaat om de begroting, gemeentelijke tarieven of gemeentelijke belastingen.

4. Wat mag u van de gemeente verwachten?

De gemeente zorgt dat meedoen duidelijk en eerlijk verloopt. Dat betekent in ieder geval:

- U wordt op tijd betrokken, als er nog echte keuzes mogelijk zijn.
- U weet vooraf hoe het proces eruitziet en op welke manier u kunt meedoen.
- Belangrijke stukken zijn openbaar.
- Tijdens het proces is duidelijk wat de stand van zaken is.
- U weet waar u terechtkunt met vragen of klachten over het proces.
- Na afloop legt de gemeente uit hoe het proces is gegaan, wat de uitkomsten waren en wat daarmee is gedaan in de besluitvorming.

Het college beschrijft ieder jaar in de begroting wat de belangrijkste aandachtspunten voor participatie zijn. In het jaarverslag legt het college uit hoe participatie is uitgevoerd, welke rol raad en college hadden, welke instrumenten zijn gebruikt, wat de resultaten waren en welke lessen daaruit volgen.

5. Hoe maakt de gemeente een participatieplan?

Voordat de gemeente met beleid begint, maakt zij een plan voor participatie. Dit geldt ook als de gemeente beleid uitvoert of bekijkt of het goed werkt. Het Participatiebeleid Overbetuwe is daarbij de basis. Het plan wordt openbaar.

In het plan staat in ieder geval:

- waar het beleid over gaat;
- wat de gemeente met de participatie wil bereiken;
- hoeveel invloed deelnemers krijgen;
- wie de gemeente wil betrekken en hoe deze groepen worden benaderd;
- hoe en wanneer deelnemers informatie krijgen;
- de planning;
- hoe de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming verloopt.

Mogelijke doelen zijn bijvoorbeeld beter beleid, meer draagvlak, betere besluiten, actief burgerschap, meer zeggenschap of het verkleinen van de afstand tussen inwoners en politiek. De gemeente kan meerdere doelen combineren.

6. Hoeveel invloed krijgen deelnemers?

De gemeente vertelt vooraf hoeveel invloed deelnemers krijgen. Er zijn verschillende niveaus:

Geen rol: De gemeente neemt zelfstandig een besluit. Er is geen ruimte voor participatie.

Toeschouwer / informant: De gemeente informeert. Inwoners kunnen feitelijke informatie delen, maar hebben geen invloed op het besluit.

Adviseur eindspraak: Inwoners reageren op een bijna klaar voorstel. Er kunnen nog aanpassingen komen, maar de hoofdlijn staat vast.

Adviseur beginspraak: Inwoners denken vanaf het begin mee over het probleem en mogelijke oplossingen. De gemeente neemt uiteindelijk het besluit.

Medebeslisser: Inwoners beslissen binnen vooraf afgesproken grenzen mee over keuzes, prioriteiten of de uitwerking.

Samenwerkingspartner: Gemeente en betrokkenen maken en voeren plannen samen uit en delen de verantwoordelijkheid.

Initiatiefnemer / beleidseigenaar: Het initiatief komt uit de samenleving. De gemeente ondersteunt en controleert of het initiatief past binnen publieke en wettelijke regels.

De gemeente kan ook verschillende rollen combineren. Als het college een voorstel voor de gemeenteraad voorbereidt, maakt het college het participatieplan en informeert het de raad over de inhoud.

7. Inspraak

Kunnen inwoners al vanaf het begin advies geven? Of is inspraak volgens de wet verplicht? Dan geldt in principe afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Het bestuursorgaan kan een ander proces vaststellen.

8. Hulp bij meedoen

Wilt u meedoen of een verzoek indienen? Dan kunt u hulp krijgen van de gemeente. Het moet eenvoudig en toegankelijk zijn om deze hulp te vragen.

9. Wat gebeurt er na inwonersparticipatie?

Na de participatie maakt de gemeente een verslag. Iedereen kan dit verslag lezen.

In het eindverslag staat:

- hoe het participatieproces is verlopen;

- wat de uitkomsten zijn;
- wat de gemeente met de uitkomsten heeft gedaan en hoe het beleid daardoor eventueel is aangepast;
- hoe de gemeente het proces beoordeelt.

Als het college het participatieplan voor een besluit van de gemeenteraad heeft gemaakt, maakt het college ook het eindverslag en informeert het de gemeenteraad.

10. Heeft u zelf een initiatief en wilt u dat de gemeente meedoet?

Heeft u als inwoner of organisatie zelf een idee? En wilt u dat de gemeente meedoet? Dan kunt u een verzoek indienen bij het college.

Vertel in uw verzoek:

- wat u wilt doen en welke rol u voor de gemeente ziet;
- waarom u dit verzoek doet;
- welk resultaat u wilt bereiken;
- welke kennis, ervaring en betrokkenheid u zelf meebrengt;
- welke kosten of andere middelen volgens u nodig zijn.

Vraagt u om het uitdaagrecht? Leg dan ook uit hoe u zorgt voor de kwaliteit en een goede uitvoering van de gemeentelijke taak. Het college mag om extra informatie vragen. Het college zorgt ook hier voor toegankelijke ondersteuning bij het indienen van een verzoek.

11. Hoe beoordeelt de gemeente uw verzoek?

Het college stuurt uw verzoek naar de gemeenteraad, het college of de burgemeester. Dit is de partij die over uw verzoek mag beslissen. U krijgt te horen wie uw verzoek behandelt. Moet de gemeenteraad beslissen, dan bereidt het college de reactie voor.

Een verzoek wordt afgewezen als:

- de taak naar haar aard niet geschikt is voor overheidsparticipatie;
- het verzoek in strijd is met vastgesteld gemeentelijk beleid;
- de benodigde informatie over uw betrokkenheid, kennis, ervaring, kosten of waarborging van de kwaliteit ontbreekt.

Een verzoek kan ook worden afgewezen als de gemeente vindt dat de taak hierdoor niet beter wordt uitgevoerd of duurder wordt, als het verzoek in strijd is met vastgesteld beleid, of als de opdracht boven de Europese aanbestedingsdrempel uitkomt.

De gemeente reageert binnen vier weken. Deze termijn kan met vier weken worden verlengd. De gemeente legt haar beslissing uit en maakt de reactie en onderbouwing openbaar.

12. Wat spreken we af als de gemeente meedoet?

Keurt de gemeente uw verzoek goed? Dan maakt u samen met de gemeente afspraken over:

- het proces, het resultaat en hoe lang de samenwerking duurt;
- het budget en de financiering;
- het contact met en de ondersteuning door de gemeente;
- wat er gebeurt als afspraken niet worden nagekomen of de samenwerking eerder stopt;
- hoe de samenwerking wordt geëvalueerd.

13. Aanvullende regels en uitzonderingen

Het college kan extra regels maken over participatie en over initiatieven waarbij de gemeente meedoet.

In bijzondere gevallen kan het verantwoordelijke bestuursorgaan afwijken van deze verordening. Het moet uitleggen waarom dat nodig is.

14. Wat gebeurt er met de oude inspraakverordening?

De Inspraakverordening gemeente Overbetuwe 2007 wordt ingetrokken. Is vóór de start van deze nieuwe verordening al een inspraakprocedure volgens de oude verordening begonnen? Dan blijft de oude verordening voor die procedure gelden.

15. Wanneer gaat deze verordening in?

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2027 en heet “Participatieverordening gemeente Overbetuwe 2026”.